koguteoses »Was wir Ernst Haeckel verdanken« (Jena, 1914).

Isikl. saadud andmed. *T.*

JANSEN, August, maalikunstnik, sünd. 24. IX 1881. a. Narvas, omandas esimese hariduse kunsti alal Peterburi kunstide-edendamise seltsi kunstikoolis, astus 1905. a. Peterburi kunstide-akadeemiasse, mille lõpetas sügisel 1913. a., saades kunstniku nimetuse suurema žaanrmaali eest »Muhu randlased«. Töötades selle järel vaheldumisi Peterburis ja kodumaal asub J. 1918. a. alaliseks Tallinna ning astub siin tegevusse õpetajana alguses keskkoolides, hiljemini riigi kunsttööstuskoolis. Loova kunstnikuna omandas J. tunnustuse kodumaal juba 1910. a., mil ta, esinedes Tallinna Eesti Kunstiseltsi näitusel, tähelepanu leidis oma realistliku žaanrmaaliga »Kirikuteel«. Osa võttes hiljemini pea kõigist suuremaist Eesti kunstinäitustest tõuseb J. Eesti iseseisvus-ajaks üheks silmapaistvamaks maalikunstnikuks Tallinna kunstnikkonnas, kuigi tema teosed nii žaanri, portree kui maastiku alal, milledes aasta-aastalt ikka enam mõjule pääseb dekoratiivne element ja here, impressionistlik palett, on väärtuselt õige kõikuvad ja tehniliselt paiguti nõrgad. Paremateна, peale eelnimetatud kahe maali, nõuavad väljatõstmist dekoratiivne pannoo »Kalevipojad kivi viskamas« (1912) spordiselts »Kalevi« majale Pirital, triptikon »Tallinna raekoja interjöör« (1913), M. Pukitsa portree (1915), »Küllus« (1918), »Saaremaa rannik« (1923), »Autoportree« ja »Apelsinid« (1924) ning »Peetri majake Kadriorus« ja »Tütre portree« (1926). Aa. 1924—26 oli J. Eesti Kuj. Kunstn. Keskühingu ja kultuurkapitali kuj. kunsti sihtkapitali valitsuse esimeheks. *A. V.*

JANTER, Christian Friedrich (Kristjan Pridrik), sünd. Kanepi klk.-s 5. I 1801, õppis Tartu ülikoolis 1825–28, oli 1845—59 Kursi kog. õpetajaks, Õp. Eesti S.-i liige 1839. a. peale, suri Tartus 16. XI 1882. — J. on mitmete eestikeelsete vaimulikkude raamatute autor, milledest nimetatagu: »Te arro ommast maia-piddamissest« (Tall., 1833); »Usklik Lambakarjane Josep . . .« (Tall., 1838, 31 lk.); »Meie Issanda Jesusse Kristusse Ue Testamenti Õppetusse Selletus. I . . .«. (ibid., 1842, 177 lk.), »Süddamelik sowiminne: Et meie ükskord teine teist taewas, Issanda jures, nähha saaksime« (Tartus, 1862, 16 lk., II tr. 1887); »Ärrawallitsetud Waimolikkud Laulud« (Tartus, 1866, 254 lk.).

Napiersky, Pred.-Lex. II; Keussler, Forts. 93. *A. S-te.*

JAROSLAV I Vladimirovič Tark, Kiievi suurvürst, sünd. 978, surn. 1054, Vladimir Püha ja Rogneda poeg, oli esialgu Rostovi, siis Novgorodi vürst. J. püüdis saada Kiievist täitsa sõltumatuks, laialdaste Novgorodi alade vürstiks; sellega olid nõus ka novgorodlased, kellede alatiseks püüdeks oli Lõuna-Venemaast vabanemine. Sellega ei leppinud J.-i isa Vladimir, kes aga J.-i vastu kavatsetava retke aegu suri. J. oli teravas vastolus Kiievi suurvürstiks pääsnud venna Svjätopolkiga, lõi selle Ljubeči juures, kuid Svjätopolk võitis omakorda J.-i oma äialt, Poola kuningalt Boleslav Vapralt, saadud vägedega Bugi ääres; siiski läks J.-il viimaks korda novgorodlaste ja varjaagide abiga Svjätopolki Alta ääres lüüa (1019). Kiievi suurvürstina tuli J.-il võidelda noorema venna, Tmutarakani vürsti Mstislaviga, kes enesele poolt Vene maist nõudis. Ka võitles J. Polotski vürsti Brjačeslaviga. Nestori kroonika mainib, et J. võttis sõjaretke eestlaste vastu ette ja asutas Ugalas, praegusel Tartumaal, ta enese kristliku nime (Georg või Juri) järele kants Jurjevi a. 1030. Et kants Emajõe kaldale asutati, laseb oletada, et J.-i retk on puudutanud vist küll eestlaste maa kagu-osi. Pihkvas oli vist ka mingisugune vürstiriik (1035. a. laskis J. siin oma venna Sudislavi vangi panna), mille võimkonda kuulus ka allaheidetud eestlaste maa. Nähtavasti peale J.-i lahkumist vabanesid eestlased pea; hiljemini J.-i valitsuse ajal neid Vene kroonikais ei mainita. J. on ka teiste soome sugu rahvastega võidelnud; 1042. a. saatis ta jäämide vastu Novgorodi vürsti, oma poja Vladimiri. Ingerimaa on oma nime J.-i abikaasa Ingegerdi (Rootsi kuninga Olav Sülikuninga tütre) nime järele saanud, kellele see maa J.-i poolt anti. — J.-i ajal hakati eraisikute poolt kokku seadma »Russkaja Pravdat«, mis endast kujutas sel ajal maksvusel olevate seaduste ja kommete kogu.

A. H. Snellmann, Itämeren suomalaiset itsenäisyytensä aikana (1894), lk. 102—10; Bonnel, Chronogr.; Nestori (Lavrentjevi) ja Pihkva I kroonika (Полн собр. русск. лѣтописей); Энц. Сл. Брокг.-Ефр. XLI[A] (1904). *H. S.*

JASPER LINDE, Riia ppiiskopp, sünni-a. teadmata, Kamen'ist (Westfaalis) pärit, mõjustatud humanistlikkude, reformitaotlevate »ühiselu-vendade« poolt; teadmata, kus ülikoolis õppinud ja magistri astme omandanud; oli 1491. a. alates Riia toomhärra, sai 1497 toomdekaaniks, 1509. a. valiti ja kinnitati paavsti poolt Riia ppiiskopiks. J. jätkas oma eelkäija Michael Hildebrand'i reformikatseid, püüdes vaimulikkude tasapinda tõsta ja maarahva kõlblist ning usulist olukorda parandada: ta korraldas oma piiskopkonnas talupoegadele visitatsioone ühes kate-